WOENSDAG **08** **JANUARI**

WAAROM TWEE KERKDIENSTEN?

In veel kerken uit de reformatorische en gereformeerde traditie is twee keer naar de kerk gaan op zondag de normaalste zaak van de wereld. Waarom is dat zo? Hoe is dat begonnen?

De precieze reden achter het ontstaan van de tweede kerkdienst is moeilijk te achterhalen, maar dat het een eeuwenoude traditie is, staat vast. In de tijd van Luther en Calvijn in de zestiende eeuw werden er al meerdere diensten gehouden op zondag. Mogelijk heeft dat te maken met de middeleeuwse mistraditie, waarin het morgen- en avondgebed (matins en vesper) een belangrijke rol speelde. Hetzelfde idee zie je in een geschrift van kerkhistoricus Eusebius die in de 4e eeuw n.Chr. leefde. Hij schrijft in een commentaar op Psalm 64 dat Gods kerken over de hele wereld bij zowel het opkomen van de zon als in de avonduren hymnes en lofzangen voor God zingen.
De Nederlandse traditie van twee diensten is vooral met de komst van de Heidelbergse Catechismus genormaliseerd. Predikanten gebruikten dat document in de middag- of avonddienst als aanvulling op de Schriftlezing.

WOENSDAG **15** **JANUARI**

IN HET NAUW

Groen oplichtende kattenogen zijn een bekend fenomeen. Geven ze licht? Nee; hun ogen reflecteren licht via het ‘tapetum lucidum’, een speciale laag lichtreflecterende cellen die achter het netvlies zit. Door de reflectie valt er meer licht op het netvlies en kan de kat ’s nachts beter kijken. Het komt dan ook meer voor bij dieren die ’s nachts actief zijn, zoals herten en vossen.

WOENSDAG **22** **JANUARI**

HET GESTOLEN STRAND

Fietsen, auto's, goud... Je kunt het zo gek niet bedenken of dieven laten er hun oog op vallen. Maar een compleet strand...?

De politie van Jamaica keek vreemd op toen ze in 2008 bij het strand van het Coral Spring resort arriveerden. Die nacht hadden dieven hier namelijk maar liefst 500 vrachtwagens vol met wit zand gestolen: een compleet strand, ter waarde van zo'n miljoen dollar! De honderden tonnen zand werden vermoedelijk doorverkocht aan andere resorts op het eiland. De politie vond namelijk sporen van het zand terug op stranden aan de noordelijke kust. Hoe bizar het ook lijkt, zanddiefstal is niet zo zeldzaam als je zou denken. Zo stalen dieven in Hongarije ook al eens een grote hoeveelheid zand van een kunstmatig opgespoten strand langs de rivier Tisza. In India bestaat zelfs een heuse 'zandmaffia', waarbij op georganiseerde schaal illegaal zand wordt gedolven en tegenstanders genadeloos uit de weg worden geruimd. Behalve strafbaar is dit soort diefstal ook nog eens slecht voor de omgeving: het zorgt voor verzilting van de bodem en het uitsterven van plantensoorten. Er wordt daarom wereldwijd streng opgetreden tegen strandroven. Zand erover? Dat is geen optie.

VRIJDAG **31** **JANUARI**

ZWARTE NEUS

Wie ooit een Valais Blacknose-schaap heeft ontmoet, zal het dier niet snel vergeten. Met zijn zwart-witte uiterlijk en langharige krullen zou je denken dat hij uit een Disney-film ontsnapt is.

Eén blik op het 'Walliser zwartneusschaap', zoals het dier in het Nederlands heet, maakt duidelijk waar dit ras zijn naam aan heeft te danken. Het ras graast al zeker sinds de 15e eeuw, maar de naam ging pas in 1884 de boeken in. Het zwartneusschaap komt vooral voor in Wallis, een Zwitsers kanton. Vandaar zijn 'voornaam'.

WOENSDAG **26** **FEBRUARI**

WAAROM ZIJN VINGERAFDRUKKEN UNIEK?

Je telefoon vergrendelen met je vingerafdruk is een van de veiligste manieren om je privacy te beschermen. Elke afdruk is tenslotte uniek. Hoe komt dat?

Op het eerste gezicht hebben alle vingerafdrukken wel wat van elkaar weg, maar toch zijn er geen twee ter wereld precies hetzelfde. De streepjes op je vingertoppen, die papillairlijnen worden genoemd, vormen namelijk een uniek patroon van lussen, kringen en bogen. Binnen dat patroon beginnen en splitsen de lijnen zich bovendien op talloze plekken. Deze combinatie maakt jouw afdruk nét iets anders dan die van je broer of buurman. Je vingerafdruk ontstaat al voor je geboorte, wanneer je tussen de 17 en 19 weken oud bent. Het patroon blijft vervolgens altijd precies hetzelfde. Dat komt doordat de papillairlijnen groeien vanuit de zogenaamde 'genererende laag' onder je opperhuid. Alleen wanneer deze genererende laag beschadigd raakt, bijvoorbeeld doordat je heel diep in je vingers snijdt, kan een litteken ontstaan en het lijnpatroon veranderen. Ook kunnen je vingerafdrukken slijten naarmate je ouder wordt. Je telefoon ontgrendelen kan dan juist weer knap lastig worden.

DONDERDAG 05 JUNI

ZWAAR ONDERSCHATTE ZWEZERIK

Een evolutionair ongelukje dat van geen grote betekenis is. Zo omschreef de Brits-Braziliaanse zoöloog en Nobelprijswinnaar Peter Medawar de zwezerik in 1961. Maar dat blijkt een misrekening.

Net boven je hart, tussen het borstbeen en de luchtpijp ingeklemd, zit je zwezerik, een orgaantje ter grootte van een walnoot. Bij kinderen vervult het orgaan een belangrijke rol in de aanmaak van afweercellen. Dat zou eigenlijk al genoeg reden moeten zijn om niet zomaar te roepen dat het orgaan een ‘evolutionair ongelukje’ is en weinig betekenis heeft. Vanaf de puberteit krimpt de zwezerik in en heeft het je verdere leven ogenschijnlijk geen nut meer. Bij hartoperaties wordt de zwezerik vaak weggehaald omdat het in de weg zit. Groot was de verbazing toen een grootschalig Brits onderzoek in 2023 liet zien dat de zwezerik ook bij volwassenen niet zo nutteloos is als gedacht. Het bleek namelijk dat mensen zonder zwezerik een veel grotere kans op kanker en overlijden hebben dan mensen met een zwezerik. Het gaat iets te snel om meteen de conclusie te trekken dat de ontbrekende zwezerik daarvan de oorzaak is, maar mogelijk vervult dat onbeduidende orgaantje toch een belangrijker rol dan gedacht.

ZONDAG: EERSTE PINKSTERDAG

ZATERDAG & ZONDAG 07/08 JUNI

NEANDERTHALERS WAREN PRO-LIFE

Dat neanderthalers allang niet meer de domme bruten zijn waarvan evolutionisten dachten dat ze het waren, is inmiddels wel duidelijk. Een nieuwe vondst laat echter zien dat ze zich misschien nog wel menselijker gedroegen dan veel hedendaagse mensen.

In een grot in Spanje werd in 1989 een stuk bot gevonden. In 2024 werd dat geïdentificeerd als een stuk van de schedel van een neanderthalerkind. Het gaat om het slaapbeen, het deel aan de zijkant van de schedel waar ook de gehoorgang zit. Aan de vorm van het bot bleek dat het om een 6-jarig kind ging dat het syndroom van Down moet hebben gehad. Het laat zien dat neanderthalers jarenlang zorgden voor hun hulpbehoevende stamleden. In Nederland, waar 85% van de kinderen met Down wordt geaborteerd, kan men van zo'n pro-life-houding veel leren.